

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАКТИКУМ ІЗ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ТА ПСИХОТЕРАПІЇ»

Ступінь вищої освіти - Магістр
Спеціальність **053 Психологія**
Освітня програма «Психологія»
Рік навчання I , семестр II
Форма здобуття вищої освіти денна
Кількість кредитів ЄКТС 4
Мова викладання українська

Лектор навчальної
дисципліни
Контактна інформація
лектора (e-mail)
URL ЕНК на
навчальному порталі
НУБіП України

Мирослава САДОВА

Sadova83@ukr.net

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4623>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Практикум із психологічного консультування та психотерапії» є обов'язковою в ОП «Психологія», має міжгалузевий характер і покликана формувати адекватні уявлення про роль і місце психологічного консультування та психотерапії в системі психологічної допомоги, про особливості організації роботи психологічного консультування; види процедур і психотехнік у співвідношенні з етапами психологічного консультативного процесу, а також розвиток вмій по наданню консультативної і психотерапевтичної допомоги клієнтам та їх сім'ям.

Набуті знання з курсу «Практикум з психологічного консультування та психотерапії» дозволять орієнтуватись у практичних завданнях і функціях психолога-консультанта, аналізувати основні напрямки психологічного консультування та психотерапії; оволодіти методиками та практичними навиками консультативної та психотерапевтичної діяльності, що матиме наслідком вирішення проблем клієнта, оволодіння набором психологічних процедур (технік, методів).

Компетентності навчальної дисципліни:

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) у професійній діяльності.
- ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми в царині психологічної науки й практики.
- ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності зі збереженням власної ідентичності.
- ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК10. Здатність спілкуватися іноземною мовою, у тому числі у професійній сфері.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики.

СК3. Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Програмні результати навчання навчальної дисципліни:

ПРН 1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРН 2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПРН 5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПРН 6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПРН 7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях, у тому числі іноземною мовою.

ПРН 8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПРН 9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН 10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Години (лек/сем /сам)	Результати навчання	Завдання	Оцінюван ня
-------------	--------------------------------------	----------------------------	-----------------	------------------------

Модуль 1. Основні поняття і базові принципи психологічного консультування та психотерапії

<p>Тема 1. Психологічне консультування та психотерапія як сфери психологічної практики</p>	1/1/7	<p>Знати види психологічної допомоги, фундаментальні теоретичні основи психотерапії та психологічного консультування, що охоплює всі аспекти роботи психолога-практика, розуміти зміст та стратегії психологічної допомоги. Вміти аналізувати умови та детермінанти розвитку психотерапії та консультування, їх зв'язок із суміжними психологічними та гуманітарними дисциплінами.</p>	<p>Порівняльний аналіз сутності психологічного консультування та психотерапії. Тренінг консультативних навичок.</p>	<p>Участь в обговоренні та тренінгу 10 б.</p>
			<p>Підготувати презентацію на одну з тем: «Роль психотерапії в сучасному світі» або «Порівняльний аналіз розвитку психотерапії в Україні та світі».</p>	<p>Перевірка виконання завдання на ЕНК 10 б.</p>
<p>Тема 2. Професіоналізм психолога-практика. Розвиток власної теоретичної орієнтації.</p>	1/1/9	<p>Розуміти особливості професії психолога-практика, орієнтуватись у практичних завданнях і функціях психолога-консультанта та психотерапевта, знати мету та завдання психолога-практика при консультуванні та психотерапії, використовувати здобуті знання для аналізу та пояснення виникнення синдрому професійного вигорання (згорання) і специфіку «професійних ризиків».</p>	<p>Аналіз складових професіоналізму у психолога-практика. Тренінг консультативних навичок.</p>	<p>Участь в обговоренні та тренінгу 10 б.</p>
			<p>Підготувати презентацію на тему: «Мій напрям у психотерапії».</p>	<p>Перевірка виконання завдання на ЕНК 15 б.</p>
<p>Тема 3. Особистість клієнта в психологічному консультуванні та психотерапії</p>	1/1/8	<p>Розуміти типологію клієнтів та вміти визначати перспективи спільної роботи в ситуації психологічної допомоги. Вміти використовувати релевантний методологічний інструментарій у процесі консультативного (психотерапевтичного) дискурсу в ситуації</p>	<p>Аналіз випадків із практики психологічного консультування та психотерапії. Тренінг консультативних навичок.</p>	<p>Участь в обговоренні та тренінгу 10 б.</p>

		професійної взаємодії психолога і клієнта, організованого «тут-і-тепер» для вирішення проблем клієнта, приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних консультативних ситуаціях, ідентифікувати проблеми клієнта і ставити адекватний психологічний діагноз.	Підготувати презентацію на тему: «Типи клієнтів у психотерапевтичній практиці».	Перевірка виконання завдання на ЕНК 15 б.
Проміжний контроль	1	Узагальнення набутих знань та умінь.	Виконати тест	Перевірка виконання тестів на ЕНК 30 балів
Модуль 2. Практикум із психологічного консультування				
Тема 1. Консультативна бесіда як основний метод роботи психолога-консультанта	1/1/6	Розуміти сутність консультативної бесіди, уміти застосувати комунікативні, вербальні та невербальні техніки консультативної бесіди, дотримуватись етики поведінки під час психологічного консультування. Бути толерантним до клієнтів, уміти планувати бесіду, встановлювати та підтримувати контакт з клієнтом під час бесіди, розвивати професійно-важливі комунікативні якості.	Аналіз сутності й особливостей консультативної бесіди. Тренінг консультативних навичок.	Участь в обговоренні та тренінгу 5 б.
			Аналіз відеозаписів консультативних сесій.	Перевірка виконання завдання на ЕНК 7 б.
Тема 2. Просторові та часові аспекти психологічного консультування	1/1/6	Знати специфіку організації психологічного консультування, орієнтовні норми затрат часу на психологічне консультування, нормативи по обладнанню психологічного кабінету, позиції розташування психолога і клієнта, можливості використання диктофонних записів сесій та ін. Знати фактори які визначають перспективи та психологічний вплив етичних проблем роботи психолога на подальшу взаємодію з клієнтом.	Аналіз просторових та часових особливостей консультативної бесіди. Тренінг консультативних навичок.	Участь в обговоренні та тренінгу 5 б.
			Аналіз відеозаписів консультативних сесій.	Перевірка виконання завдання на ЕНК

				7 б.
Тема 3. Консультативний дискурс. Етичні принципи психологічного консультування.	1/1/5	Знати етичні засади консультативної роботи психолога-практика, основні нормативно-правові документи, що регламентують консультативний процес, розрізнати психологічні та психофізіологічні аспекти психологічного консультування. Вміти визначати внутрішній та зовнішній потенціал клієнтів з урахуванням вікової та індивідуальної специфіки. Розуміти специфіку роботи психолога і вміти проводити профілактичні заходи професійної деформації.	Аналіз етики консультативної бесіди. Тренінг консультативних навичок.	Участь в обговоренні та тренінгу 5 б.
			Підготувати презентацію на тему: «Професійна деформація і вигорання психолога-консультанта».	Перевірка виконання завдання на ЕНК 7 б.
Тема 4. Структура процесу психологічного консультування	1/1/6	Знати етапи психологічного консультування та їх особливості. Вміти проводити різні етапи психологічного консультування, бути готовим утримувати в полі зору важливі складові процесу консультування. Використовувати здобуті знання для оцінки та врахування обмежень застосування послідовності етапів консультування.	Аналіз етапів психологічного консультування. Тренінг консультативних навичок.	Участь в обговоренні та тренінгу 5 б.
			Підготувати таблицю «Зміст запитань на різних етапах консультативної бесіди».	Перевірка виконання завдання на ЕНК 7 б.
Тема 5. Техніки і методи консультування. Форми консультування.	1/1/6	Знання технік встановлення контакту з клієнтом на початковому етапі бесіди. Вміти допомагати клієнту в переході до викладу скарги з використанням технік слухання. Бути готовим і	Аналіз технік й методів психологічного консультування. Тренінг консультативних навичок.	Участь в обговоренні та тренінгу 5 б.

		здібним до використання техніки задавання запитань, техніки підтримки та заспокоювання, техніки відображення змісту, техніки конфронтації та техніки інтерпретації (робота в парах) та ін. Знати особливості контактного та дистанційного психологічного консультування (телефонне консультування й Інтернет-консультування).	Формування «скарбнички» психолога-консультанта: опис сутності та прикладів технік психологічного консультування.	Перевірка виконання завдання на ЕНК 7 б.
Тема 6. Основні феномени професійної взаємодії психолога та клієнта	1/1/5	Вміти вибудовувати терапевтичні взаємини (стосунки) і формувати терапевтичний клімат в процесі взаємодії консультанта з клієнтом. Розуміти сутність і причини явища перенесення і контрперенесення у консультуванні, володіти стратегіями подолання опору клієнта. Вміти виявляти позитивні і негативні моменти роботи.	Аналіз феноменів, що виникають у взаємодії психолога та клієнта. Тренінг консультативних навичок.	Участь в обговоренні та тренінгу 5 б.
			Аналіз випадків практики психологічного консультування.	Перевірка виконання завдання на ЕНК 5 б.
Проміжний контроль	1	Узагальнення набутих знань та умінь.	Виконати тест	Перевірка виконання тестів на ЕНК 30 балів
Модуль 3. Практикум із психотерапії				
Тема 1. Стратегії і зміст психотерапевтичного процесу	1/1/5	Знати основні напрямки психотерапевтичної допомоги. Характеризувати медичну та психологічну моделі психотерапії. Розрізняти психологічні та психофізіологічні аспекти психотерапії. Вміти виділяти й застосовувати особливості терапії психосоматичних пацієнтів.	Аналіз напрямів психотерапії. Тренінг психотерапевтичних навичок.	Участь в обговоренні та тренінгу 5 б.

			Підготувати презентацію про техніку психотерапевтичного процесу в роботі з психосоматичними розладами.	Перевірка виконання завдання на ЕНК 7 б.
Тема 2. Специфіка психодинамічного напрямку у трактуванні психологічних проблем	1/1/5	Знати основні положення психодинамічної концепції. Виділяти специфіку організації психоаналітичної терапії. Вміти застосовувати основні аналітичні психотехніки, організувати психотерапевтичний процес.	Аналіз психодинамічного напрямку в психотерапії. Тренінг психотерапевтичних навичок.	Участь в обговоренні та тренінгу 5 б.
			Формування «скарбнички» психолога-психотерапевта : опис сутності та прикладів аналітичних психотехнік.	Перевірка виконання завдання на ЕНК 7 б.
Тема 3. Психотехніки в когнітивній психотерапії при емоційних розладах	1/1/5	Знати сутність і особливості когнітивної психотерапії. Вміти аналізувати особливості когнітивної психотерапії А.Елліса та А. Бека. Володіти методиками та практичними навичками здійснення психологічного консультування в когнітивному напрямку при емоційних розладах.	Аналіз когнітивного напрямку в психотерапії. Тренінг психотерапевтичних навичок.	Участь в обговоренні та тренінгу 5 б.
			Формування «скарбнички» психолога-психотерапевта : опис сутності та прикладів психотехнік КПТ.	Перевірка виконання завдання на ЕНК 7 б.
Тема 4. Поведінковий напрямок в психотерапії. Основні техніки	1/1/6	Знати загальну характеристику поведінкового напрямку в психотерапії та психологічному консультуванні. Вміти застосовувати техніки психологічної роботи, що базуються на позитивному	Аналіз поведінкового напрямку в психотерапії. Тренінг психотерапевтичних навичок.	Участь в обговоренні та тренінгу 5 б.

		підкріпленні (гіпноз, систематична сенсибілізація, занурення, тренінг релаксації та емоційний тренінг поведінки) та негативному підкріпленні (аверсивна терапія, символічна економія, тайм-аут та ін).	Формування «скарбнички» психолога-психотерапевта : опис сутності та прикладів психотехнік біхевіористського напрямку.	Перевірка виконання завдання на ЕНК 7 б.
Тема 5. Практичне застосування екзистенційно-гуманістичної терапії	1/1/6	Володіти методиками та практичними навичками клієнт-центрованої терапії К. Роджерса, гештальт-терапії Ф. Перлза, логотерапії В. Франкла, теорії екзистенційного консультування Ірвіна Ялома та Ролло Мейя. Вміти аналізувати сучасний стан розвитку екзистенційно-гуманістичного напрямку, знати особливості проведення терапії, тривалість терапії та сфери застосування.	Аналіз екзистенційно-гуманістичного напрямку в психотерапії. Тренінг психотерапевтичних навичок.	Участь в обговоренні та тренінгу 5 б.
			Формування «скарбнички» психолога-психотерапевта : опис сутності та прикладів психотехнік клієнт-центрованої психотерапії, гештальт-терапії, логотерапії.	Перевірка виконання завдання на ЕНК 7 б.
Тема 6. Вітчизняні традиції у практиці надання психологічної допомоги і специфіка підготовки психолога-практика	1/1/5	Знати сутність і особливості етичного персоналізму О. Бондаренка, психологію переживання (аналіз подолання критичних ситуацій) Ф. Василюка. Розуміти особливості підготовки психолога-практика, формування практичних навичок для здійснення психологічного консультування та психотерапії, вирішення проблем клієнтів, опанування набором процедур (технік, методів), спрямованих на надання ефективної психологічної допомоги.	Аналіз психотерапевтичних теорій О. Бондаренка, Ф. Василюка. Тренінг психотерапевтичних навичок.	Участь в обговоренні та тренінгу 5 б.
			Формування «скарбнички» психолога-психотерапевта : опис сутності та прикладів психотехнік, що пропонуються в теорії О. Бондаренка	Перевірка виконання завдання на ЕНК 5 б.

			та Ф. Василюка.	
Проміжний контроль	1	Узагальнення набутих знань та умінь.	Виконати тест	Перевірка виконання тестів на ЕНК 30 балів
Навчальна робота				70
Екзамен		Розуміння сутності й особливостей психотерапевтичної та консультативної роботи в різних напрямках.	Виконати тест, пройти усну співбесіду за відкритими питаннями тесту.	30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

<i>Політика щодо дедлайнів та перескладання:</i>	<p>Проведення навчальних занять, терміни та умови виконання навчальних завдань можуть бути адаптовані до запитів студентів із документально підтвердженими особливими потребами. Відповідальністю студента залишається вчасне надання таких документів.</p> <p>Відтермінування здачі завдань самостійної роботи у випадках хвороби чи якоїсь іншої вагомої для студента причини може бути дозволене за умови надання необхідної документації.</p> <p>Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).</p> <p>Відтермінування здачі екзамену може бути дозволене у випадку за умови погодження з деканатом.</p>
<i>Політика щодо академічної доброчесності:</i>	<p>Вступаючи на цей курс, студенти повинні дотримуватися норм поведінки, прописаних у Положенні про академічну доброчесність у Національному університеті біоресурсів і природокористування України (https://nubip.edu.ua/node/12654).</p> <p>Студенти повинні знати та дотримуватись академічної доброчесності з усіх питань цього курсу. Порушення академічної доброчесності тягне за собою академічну відповідальність.</p> <p>Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Самостійні роботи та реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу</p>
<i>Політика щодо відвідування:</i>	<p>Відвідування лекцій та практичних занять з курсу є обов'язковим, воно забезпечує краще розуміння матеріалу, дає можливість простежити зв'язок між теоретичною інформацією та її прикладним аспектом, сформувати систему знань та ґрунтовно підготуватись до екзамену.</p>

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)
--

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Рекомендована інформаційні джерела

Основні

- 1.Бріер Д., Скотт К. Основи травмофокусованої психотерапії. Львів : Свічадо, 2015. 448 с.
- 2.Bisson, JI & Lewis, C. (2009), Systematic Review of Psychological First Aid, Commissioned by the World Health Organization (available upon request).
- 3.Васьківська С.В. Соціально-психологічний супровід клієнтів: технологія ведення консультативного діалогу: навч. посіб. Київ:Главник, 2006. 128 с.
- 3.EMDR. Подолання наслідків психотравми. Практичний посібник / за ред. Арне Гофмана. Львів : ТЗОВ Видавництво «Свічадо», 2017. 259 с.
- 4.Мюллер М. Якщо ви пережили психотравмуючу подію / пер. з англ. Діана Бусько; наук. ред. Катерина Явна. (Серія «Сам собі психотерапевт»). Львів : Видавництво Українського католицького університету, 2014. 120 с.
- 5.Федоренко Р.П., К.І.Шкарлатюк К.І. Психологічний практикум з консультування: зміст, прийоми, технології [навчальний посібник для студентів ВНЗ]. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 200 с.
6. Hobfoll, S, Watson, P, Bell, C, Bryant, R, Brymer, M, Friedman, M, et al. (2007) Five essential elements of immediate and mid-term mass trauma intervention: Empirical evidence. *Psychiatry* 70 (4): 283-315).

Допоміжні

1. Байер О.О.Життєві кризи особистості: навч. посіб. Д.: Вид-во Дніпропетр. нац.ун-ту, 2010. 244 с.
2. Галян І.М. Психодіагностика: навч. посібн. Київ: Академвидав, 2011. 464 с.
3. Корольчук М.С. Психологічне забезпечення психічного і фізичного здоров'я. К.:ІНКОС, 2002. 272 с.
4. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних ситуаціях :навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів. К.:Ніка-Центр, 2009, 580 с.
5. Методичні рекомендації по проведенню тренінгу-курсу для підлітків з питань просвітницької роботи щодо здорового способу життя. Київ : Навчальна книга,

2002. 47 с.

6. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій: практич. посіб. / за наук. ред. Т.М.Титаренко. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2019. 220 с.

7. Титаренко Т.М. Життєві кризи: технології консультування. В 2-х частинах. Київ: Главник, 2007. 257 с.

8. Цимбалюк І.М. Психологічна консультація та корекція : навч. посіб. Рівне:ЦНТІ, 2001. 111 с.

9. Яценко Т.С., Глузман О.В., Калашник І.В. Глибинна психологія. Діагностика та корекція тенденції до психологічної смерті: навч. посібник. Ялта: РВВ КГУ, 2008. 203 с.

Інформаційні ресурси

1. Концепція розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року. URL: zakon.rada.gov.ua/go/1018-2017-p (дата звернення 08.03.2023 р.)

2. МКБ 10 – Международная классификация болезней 10-го пересмотра. URL: <http://mkb-10.com/index.php?pid-4257> (дата звернення 11. 03.2023)

3. Найдьонов М. І. Психологія травмівних ситуацій. Презентація онлайн. URL: science.radioritual.ru/5957669472195397.html (дата звернення 14.03.2023 р.)

4. Первая психологическая помощь. Работа психолога в чрезвычайных ситуациях: видеолекция. URL: <https://youtu.be/l2NOENidxQI> (Дата звернення: 22.02.2023 р.).

5. Найдьонов М. І. Психологія травмівних ситуацій. Презентація онлайн. URL: science.radioritual.ru/5957669472195397.html (Дата звернення 06.04.2023 р.)

6. Психотерапия. Работа с гореванием : видеолекция. URL: <https://youtu.be/pyqICI8j5OA> (Дата звернення: 23.10.2023 р.).

7. Ягнюк К.В. Анатомия терапевтического вмешательства: типология техник/Журнал практической психологии и психоанализа. 2010. №3 [Электронный ресурс]. Режим доступа: [http:// www.psychol.ras. ru/ippp- pfr/ journal](http://www.psychol.ras.ru/ippp-pfr/journal) (дата звернення 14.02.2023)

8. Первая психологическая помощь. Работа психолога в чрезвычайных ситуациях: видеолекция. URL: <https://youtu.be/l2NOENidxQI> (Дата звернення: 22.02.2023 р.). Найдьонов М. І. Психологія травмівних ситуацій. Презентація онлайн. URL: science.radioritual.ru/5957669472195397.html

9. Психотерапия. Работа с гореванием : видеолекция. URL: <https://youtu.be/pyqICI8j5OA> (Дата звернення: 23.03.2023 р.).

10. Ягнюк К.В. Анатомия терапевтического вмешательства: типология техник/Журнал практической психологии и психоанализа. 2010. №3 [Электронный ресурс]. Режим доступа: [http:// www.psychol.ras. ru/ippp- pfr/ journal](http://www.psychol.ras.ru/ippp-pfr/journal)